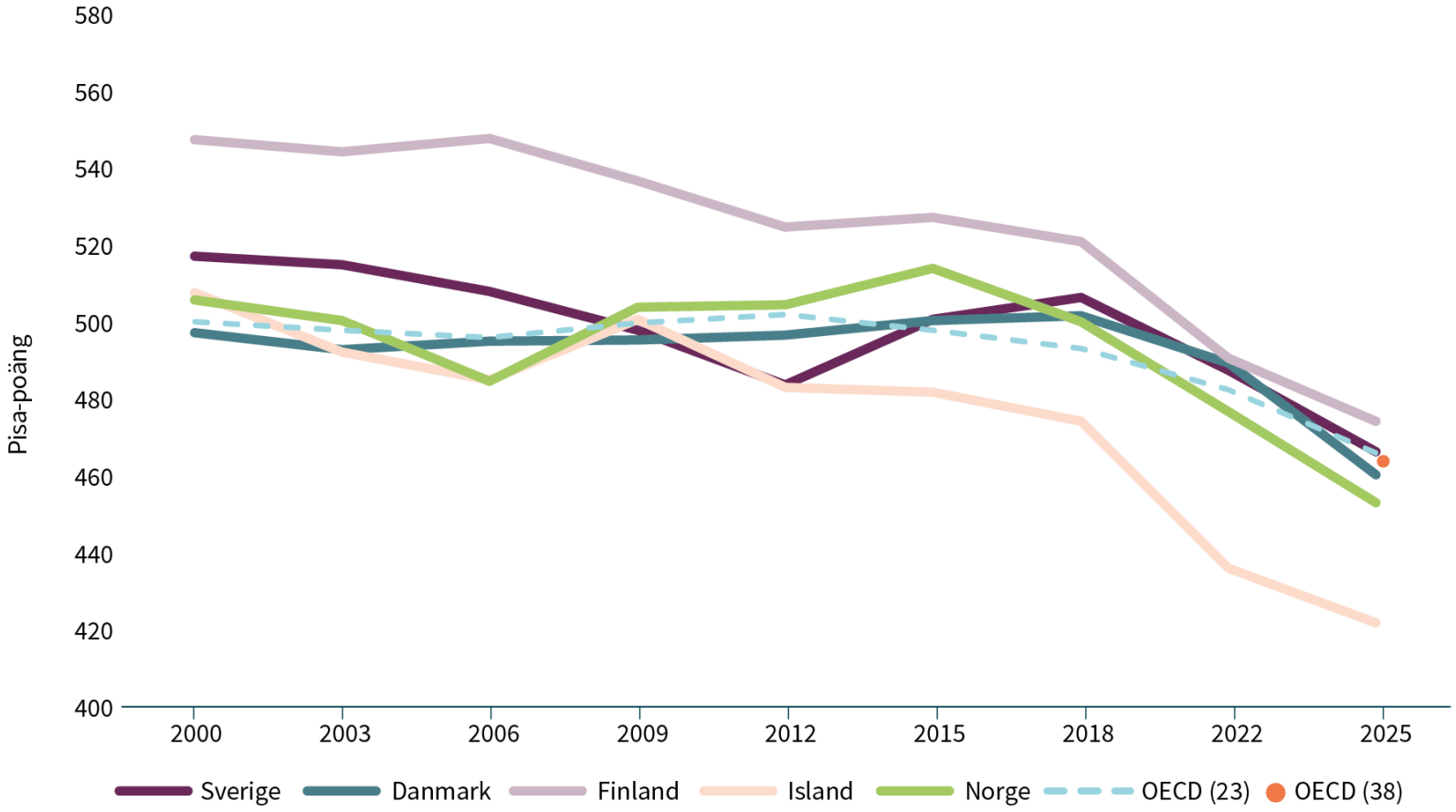
Utmaningar för den svenska skolan

Erik Nilsson

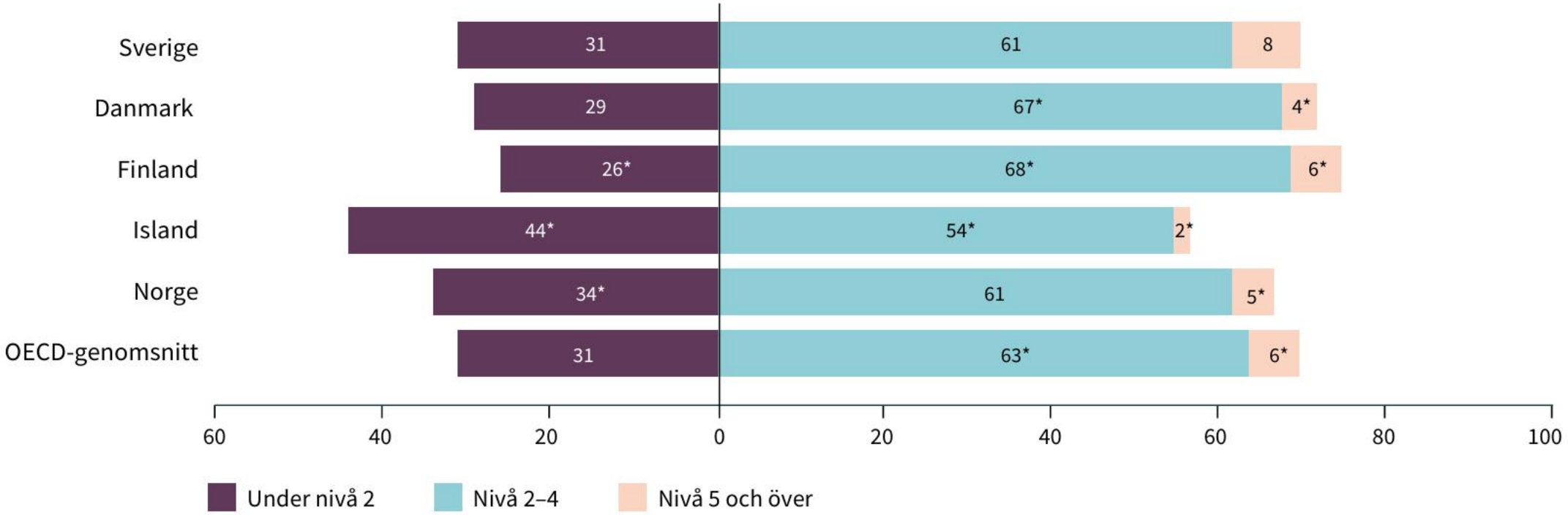
Utbildningsdirektör

Läsförståelse

Intranatet - Intranatet
Ladda ned publikation - Skolverket
https://www.skolverket.se/getFile?file=13433
Chatt
Rita
29 av 85

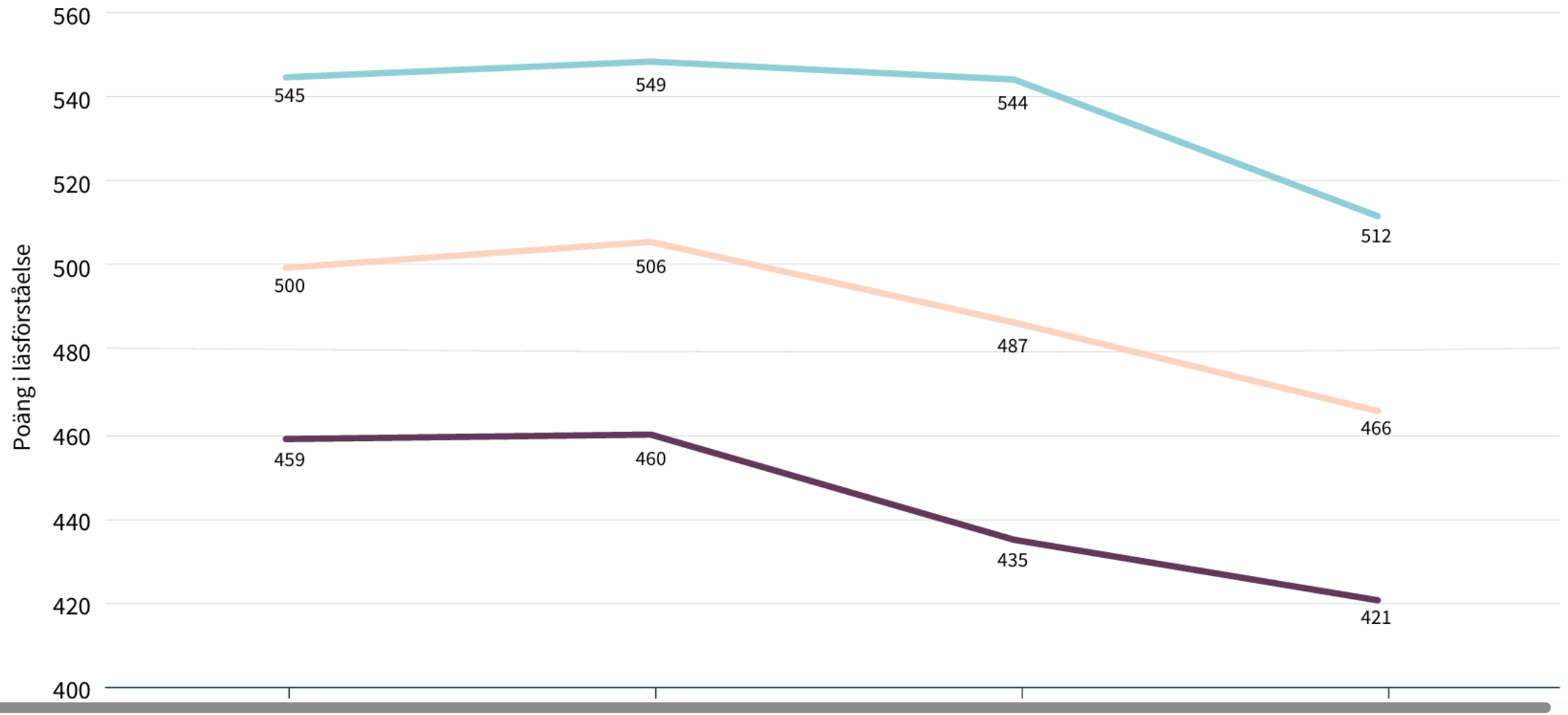
Figur 7 Andel elever (%) på olika prestationsnivåer i läsförståelse, 2025. Sverige, övriga nordiska länder och OECD-genomsnitt.

* Signifikant skilt från Sverige.

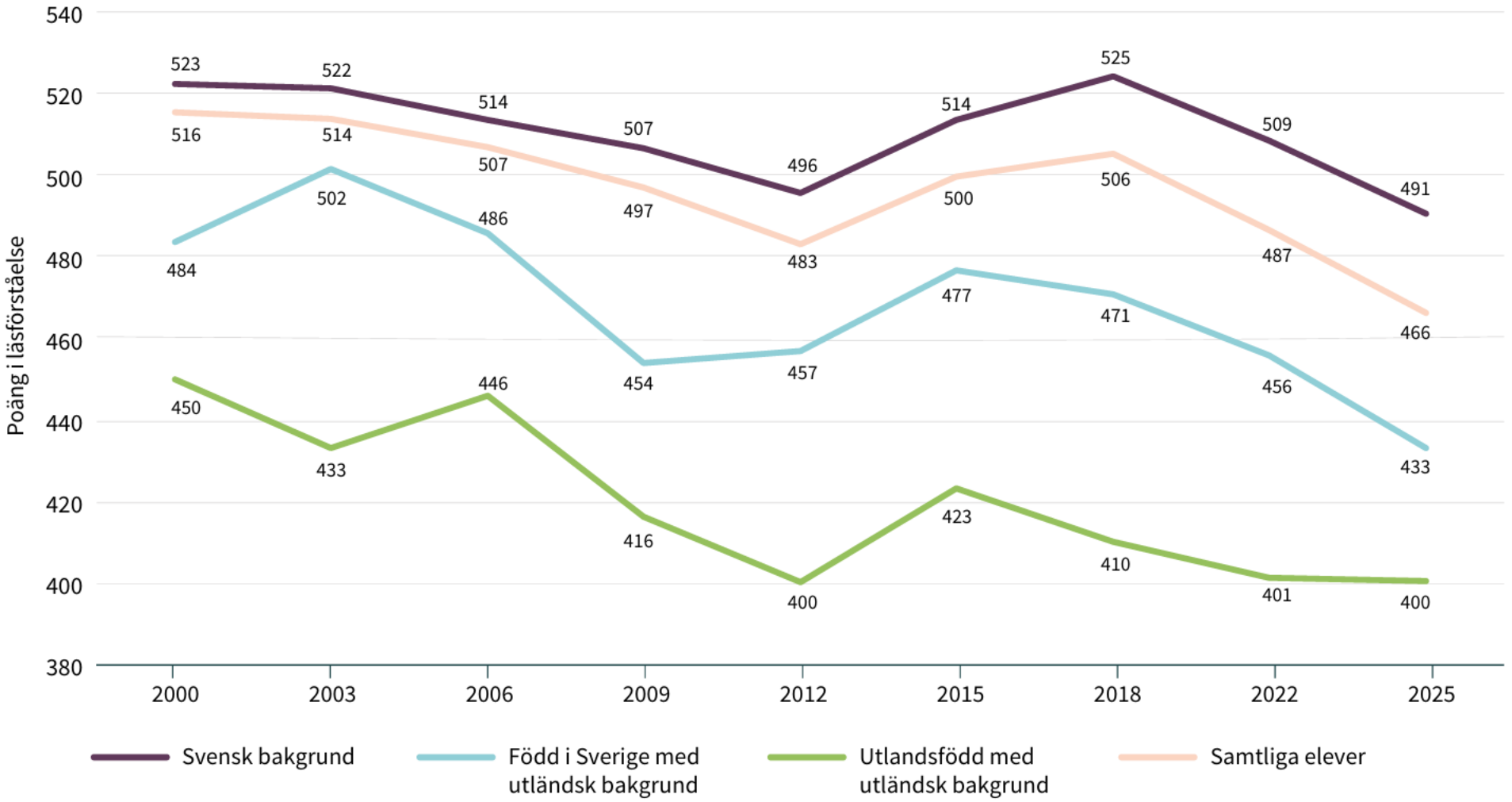
Intranatet - Intranatet
Ladda ned publikation - Skolverket
https://www.skolverket.se/getFile?file=13433
Chatt
Rita
52 av 85

Figur 22 Svenska elevers resultatutveckling i läsförståelse, utifrån relativ socioekonomisk bakgrund, 2015–2025.

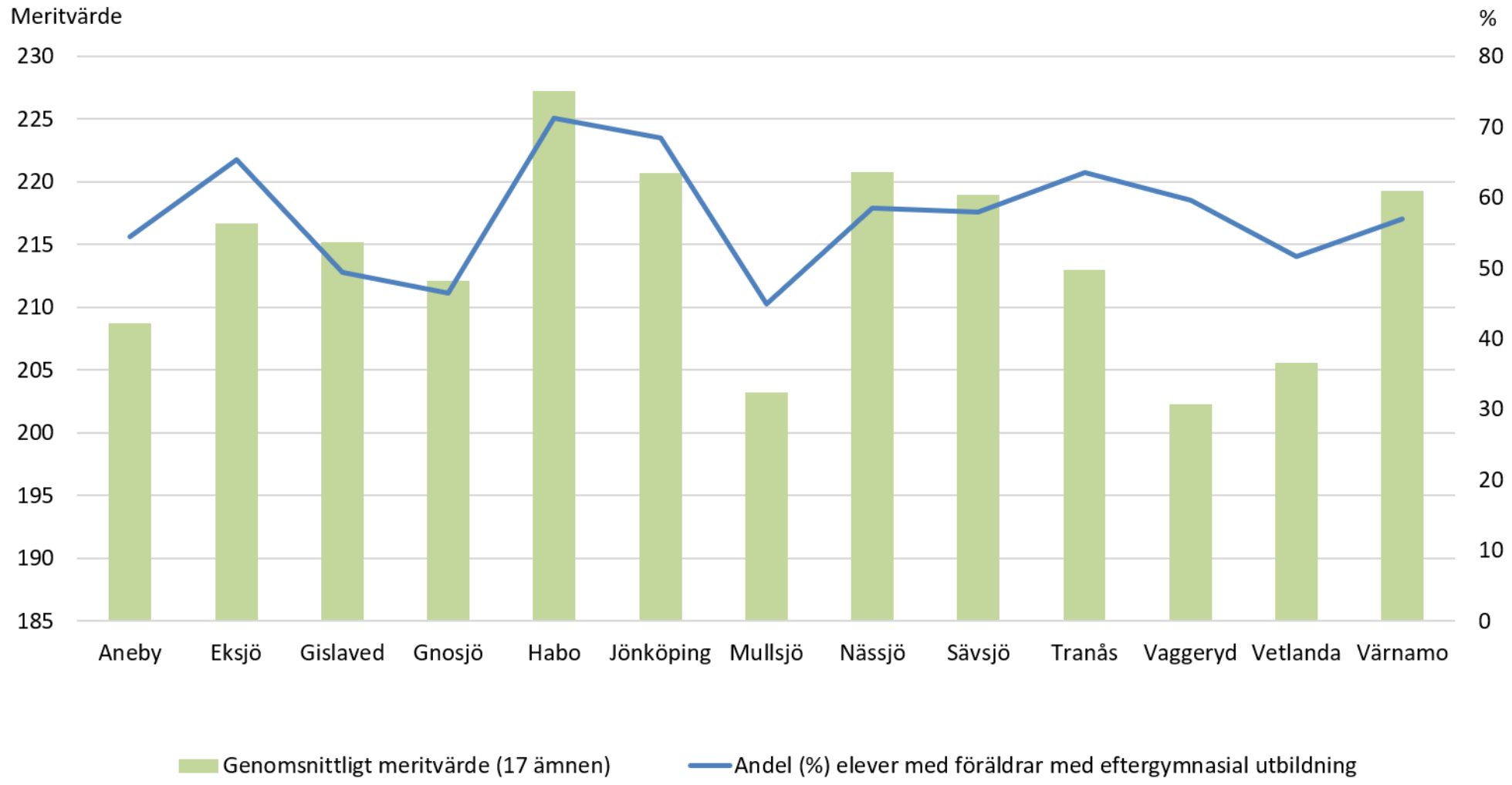
Intranatet - Intranatet
Ladda ned publikation - Skolverket
https://www.skolverket.se/getFile?file=13433
Rita
61 av 85
Chatt

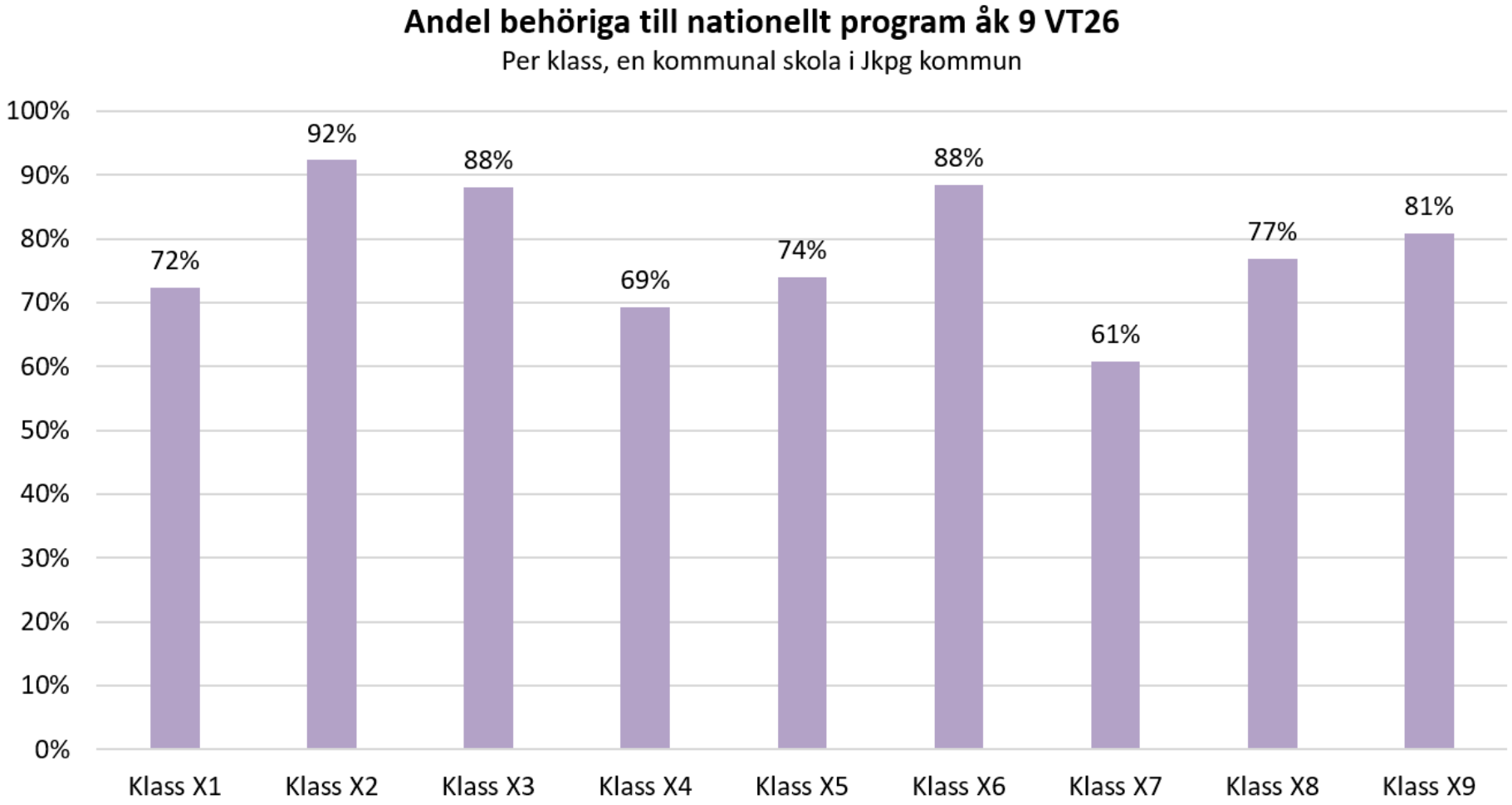
Figur 27 Svenska elevers resultatutveckling i läsförståelse, utifrån migrationsbakgrund, 2000–2025.

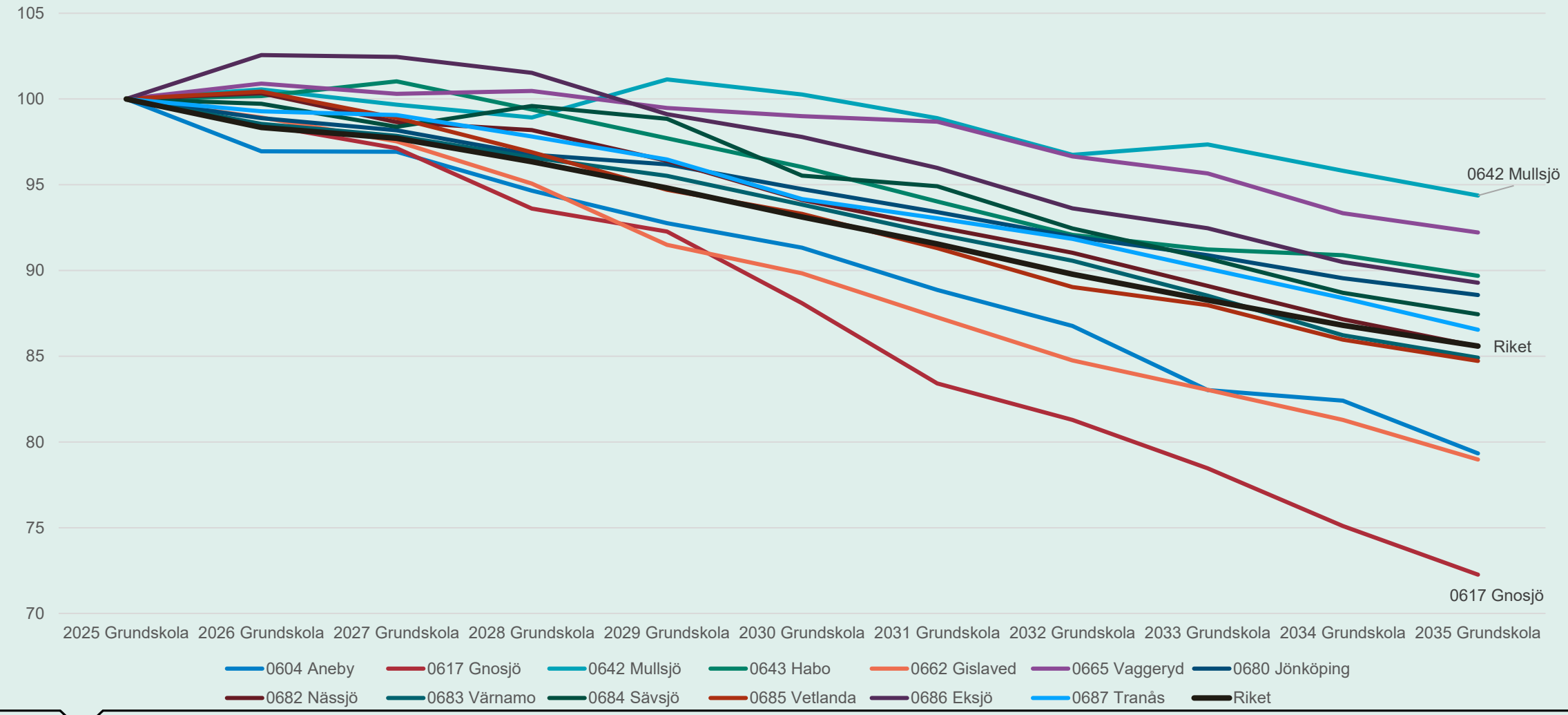
Genomsnittligt meritvärde åk 9 VT26 och andel (%) elever m högutbildade föräldrar

Jönköpings läns kommuner

Andel behöriga till nationellt program åk 9 VT26
Per klass, en kommunal skola i Jkpg kommun
100%
90%
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
72%
92%
88%
69%
74%
88%
61%
77%
81%
Klass X1
Klass X2
Klass X3
Klass X4
Klass X5
Klass X6
Klass X7
Klass X8
Klass X9

Indexerad utveckling per kommun 2025 – 2035, 6-15 år, index 100=2025

De stora reformerna – möjligheter och risker

- Tid för undervisningsuppdraget – bra villkor för lärarna men risk för fyrkantighet, fler obehöriga och svårt för små skolenheter
- Stödundervisning – positivt med tidiga insatser, men hur ska det gå till praktiskt och hur stor omfattning?
- Läroplansreformen – positivt med ”sänkta” krav och tydligare skrivningar. Undervisningsstrategierna kan vara stöd för obehöriga och oerfarna lärare. Kognitionsvetenskapliga perspektiv behövs. Risk för att implementering av reform uppifrån kväver utvecklingsarbete underifrån.
- Betygsreformen – kan uppnå större likvärdighet i betygssättningen. Positivt med borttagande av skarp godkäntgräns – men… Hur ska det gå till och hur ska systemet vinna legitimitet?

Ökad likvärdighet kräver insatser på två nivåer

Huvudmannen jämnar ut förutsättningarna mellan skolor – rektor säkrar kvaliteten inom skolan.

MELLAN SKOLOR | HUVUDMANNENS ANSVAR

1	**Blanda elevsammansättningen**	Planera skolorganisation, lokalisering, dimensionering och antagning för mer blandade elevgrupper.
2	**Fördela resurser kompensatoriskt**	Styr mer resurser efter elevernas skilda behov – och hantera segregationens kostnad öppet.
3	**Fördela kompetens aktivt**	Matcha erfarna lärare och rektorer med skolornas behov; stärk arbetsmiljö, stöd och utveckling.

INOM SKOLAN | REKTORS ANSVAR

4	**Förbättra undervisningen systematiskt**	Följ elevernas progression, observera undervisning, ge konkret återkoppling och prioritera modigt utvecklingsarbete.

Fyra verktyg – ett gemensamt mål

Likvärdiga möjligheter att lyckas – oavsett hem, område, skola eller lärare

STRUKTUR + KOMPETENS + UNDERVISNINGSKVALITET

Kvalitetsarbete som förändrar undervisningen

Min viktigaste lärdom

Likvärdighet skapas först när kvalitetsarbetet påverkar det som faktiskt händer i klassrummet.

01 Se undervisningen

Komplettera resultatdata med kunskap om vad eleverna möter – och hur undervisningen fungerar.

02 Gör förbättringen konkret

Låt varje lärare analysera progression och välja något i den egna undervisningen att utveckla.

03 Bygg på faktisk praktik

Använd strukturerade lektionsobservationer, elevfeedback och filmning som underlag.

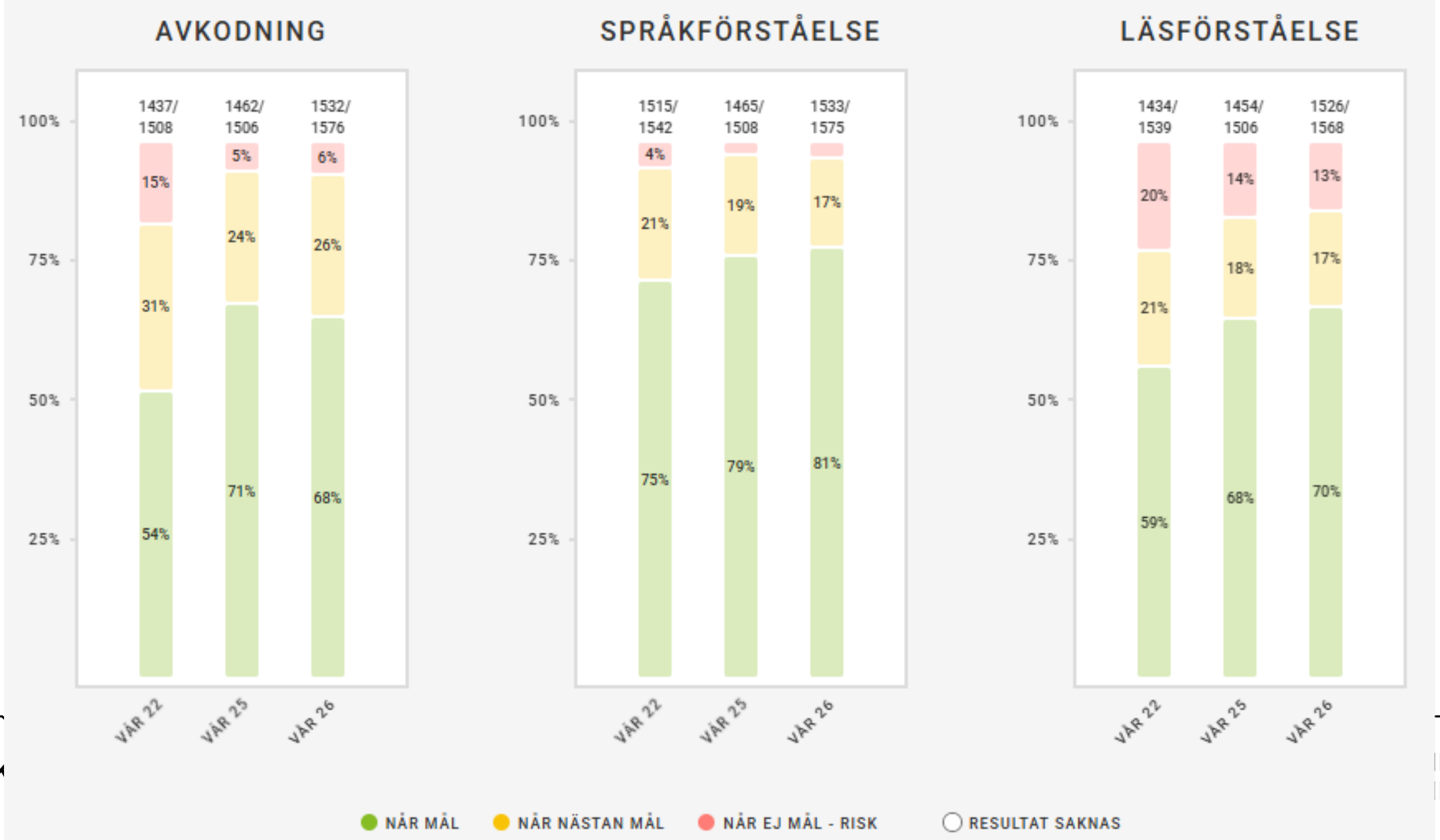
04 Led med tid och mod

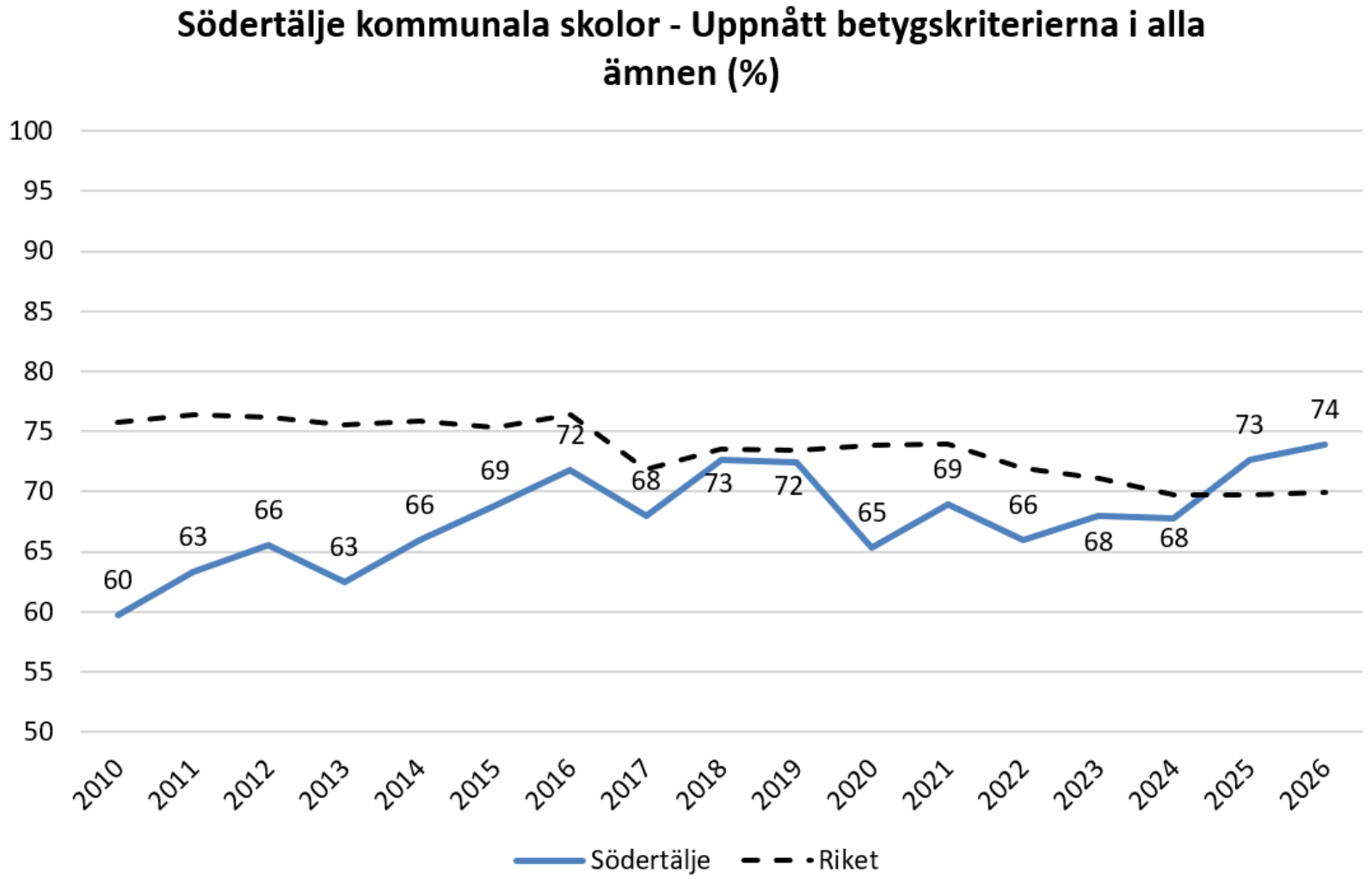
Rektor prioriterar undervisningsutveckling, delegerar och vågar arbeta med det som inte fungerar.

Kärnan: mindre kontrollrapportering – mer systematisk undervisningsförbättring.

Språkutveckling åk 1 (Legi lexi)

Södertälje kommunala skolor - Uppnått betygskriterierna i alla ämnen (%)
100
95
90
85
80
75
70
65
60
55
50
60
63
66
63
66
69
72
68
73
72
65
69
66
68
68
73
74
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
Södertälje
Riket